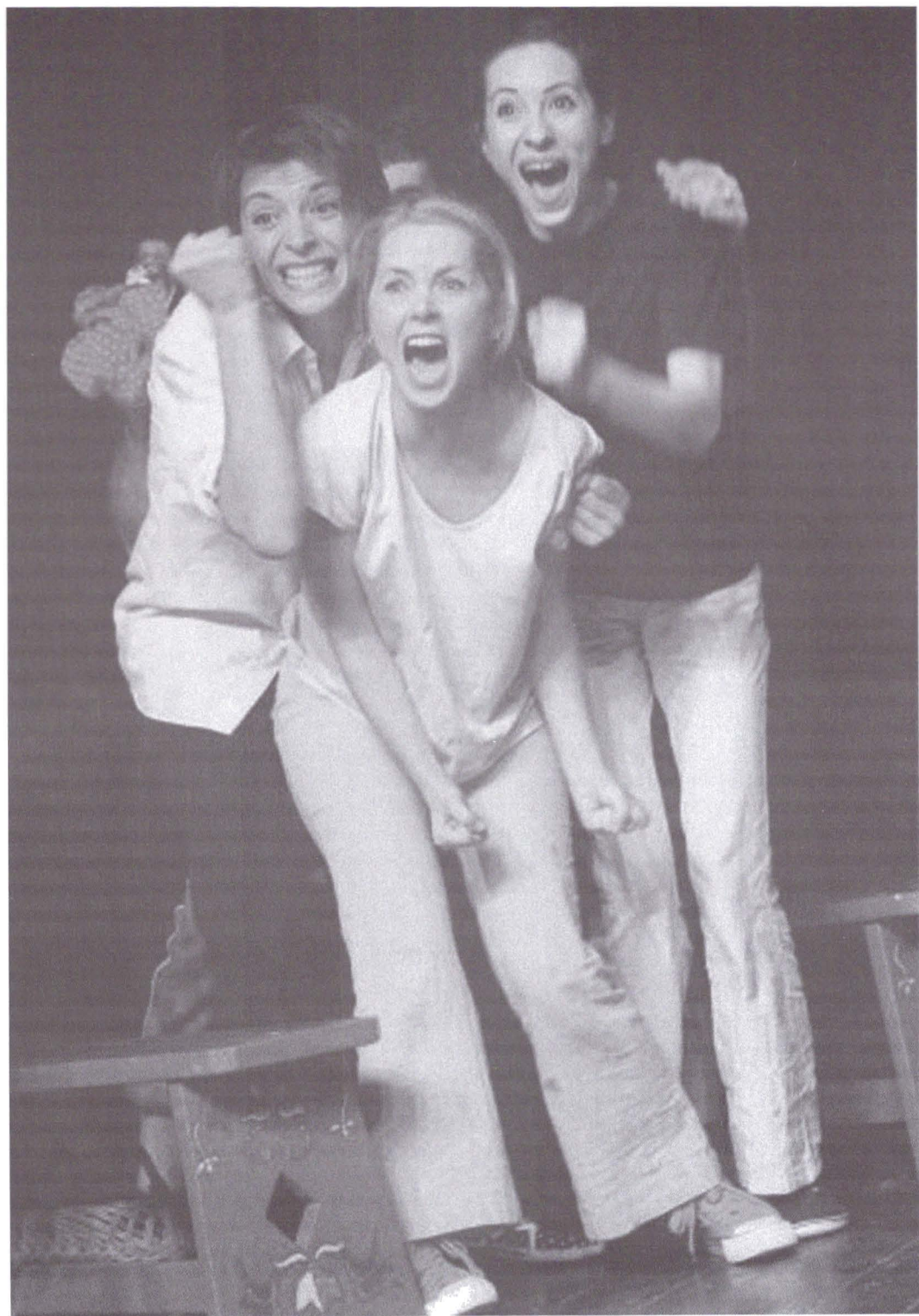

O poveste pentru oameni mari

Nu e nevoie să parcurgi pagini de exegeze ca să înțelegi că orice poveste e o construcție narativă cu straturi de mesaj și de înțelegere. Țâncii, cărora le plac atât de mult aceste istorioare pentru că, invariabil, la final, Binele biruiește Răul, văd mai ales dezvoltarea lor epică, în timp ce noi,ăștialaltii, mai trecuți prin viață, „batem” ceva mai departe, înțelegându-le și substraturile. Nu m-aș fi gândit, poate, la asta, dacă n-aș fi văzut, cu mare plăcere – trebuie să zic din start – pe scena de la Piatra Neamț, un spectacol realizat de Alexandru Dabija pornind de la cunoscuta *Punguță cu doi bani* a lui Ion Creangă. Axioma cu nivelurile de adresabilitate se verifică perfect în cazul ei, iar maniera în care echipa de la Teatrul Tineretului a teatralizat-o e dovada cea mai pertinentă. Proiectul pietrean e o creație colectivă. O formulă în vogă prin Occident în urmă cu câteva decenii a devenit în acest caz un dinam creator, care i-a provocat pe cei implicați. În formația de lucru s-a intrat benevol, coechipierii fiind (în ordinea din programul de sală) Nora Covali, Ecaterina Hîțu, Cătălina Eșanu, Irina Ivan, Alina Leonte, Cezar Antal, Daniel Beșleagă, Ionuț Cucoară, Dragoș Ionescu, Tudor Tăbăcaru. Ei au făcut, vreme de câteva săptămâni, un adevărat *brainstorming*, venind fiecare cu câte o idee-două, după inspirația de moment, pentru adaptare. Nevăzută (în varianta finală), Gențiana Ionescu, „secretarul cel literar”, cum e „alintată”, consemna soluțiile propuse, apoi ele se triau, la următoarea repetiție, pentru ca scenariul să aibă o coerență narativă și estetică. Cum mai mulți ochi și mai multe minți sunt mai bune decât doi/una singur/ă, mizanscena, supravegheată atent de Alexandru Dabija, surprinde prin inventivitatea cu care rescrie scenic o poveste clasică. Se pornește, cert, de la suita întâmplărilor istorisite de Ion Creangă, dar aceasta devine pretextul unui metatext spectacular ingenios articulat. Intitulat *OO!* (o ironie la adresa provocării reprezentate de acest plural, care mai dă și astăzi bătaii de cap comercianților atunci când trebuie să afișeze prețul perisabilei mărfi), spectacolul exploatează mai ales subtextul poveștii, cel ușor licențios, mutând accentul de pe cei doi bănuți din *punguță* pe ouăle pe care bietul cocoș ar trebui să le producă și pe rostul lor în lume. Până la aplauze, povestea e spusă integral, doar că pe parcurs i s-a mai adăugat pe ici, pe colo, câte o plombă intertextualistă; care n-o încarcă, nici nu-i alterează spiritul, o face doar mai succulentă, îi sublinează potențialități pe care numai adulții le pot sesiza, arătând că poate fi citită și astfel. Echipa jonglează cu înțelesurile pășaniilor pe care le trăiesc ficțional Moșul/Baba, Cocoșul/Găina, arătându-ne ce trebușoară grozavă a isprăvit marele nostru povestitor.

Să fiu mai explicită: se joacă în scenă, cu spectatorii împrejurul spațiului unde evoluează personajele. Intră câteva actrițe tinere, care plantează, în grămăjoare, multe, multe ouă. Ce vreți, e tema spectacolului și ce mai temă, căci

gândindu-te mai stăruitor, realizezi că oul, nu cel de găină, ci cel conceptualizat, e, dintr-un important punct de vedere, buricul pământului, pentru că din el se naște totul! Unele „oo“ sunt adevărate, asta se vede mai târziu, când sunt sparte pe bune, altele sunt din lemn, dar parcă se tot înmulțesc și din ele eclozează firesc, secvență după secvență, o reprezentare minunată, care-ți arată cât de tonică poate fi arta teatrală. Apoi, în ritm de dans popular moldovenesc (filonul folcloric e conservat în vorbire, muzică, ritm și obiecte etnografice pe post de recuzită), apare un grup de actori ce începe a zice ceva despre o Babă, care se ghiftuiește cu ouă, dacă tot le are, fudulă de productivitatea Nuței ei (*Găina*). *Moșneagul* (interpretat senzațional de Tudor Tăbăcaru, căruia acum accentul moldovenesc i-a servit de minune) tânjește după ouăle Babei, dar nu prea îndrăznește să-i ceară. Face o mică repetiție, se sfătuiește cu *Cocoșul* (Cezar Antal), cu *Naratorul* (Dragoș Ionescu), cu ceilalți din scenă, se mai consultă și cu spectatorii, își face curaj. *Baba* (Cătălina Eșanu) se ține tare, e o capitalistă autentică și folosește pe post de slogan zicala „la nu da, să vezi cum ai!”. Îi dezvăluie, totuși, Moșneagului secretul „afacerii”: „Bate cocoșul!”. Încă în tranziție, sufletist, Moșul nu-l ciomăgește din prima, îl roagă mai întâi să se străduiască și să producă și el ceva; *teambuilding*-ul are loc într-un colț al scenei, cei doi stau la sfat pe două scăunele cu trei picioare, iar Moșul aproape imploră: „Crezi că o să poți?”, știind prea bine că ouatul e împotriva legilor naturii când pe cioc scoți exclusiv „cucurigu!”. Apoi, în căutarea unor rezultate mai rapide, îl altoiește pe cocoș, dar mai cu milă. Restul îl știiți: Pintenatul pleacă în lume, găsește punguța, îl înfruntă pe Boier etc. În fiecare dintre aceste momente, Dabija&Co au găsit rezolvări ingenioase pentru îmbogățirea sensurilor inițiale, pentru suplimentarea tâlcurilor, devenind creatori împreună cu Ion Creangă. S-a umblat la subtext, s-a ieșit din text, s-a privit printre rânduri, s-a citat din contemporaneitate, s-a revenit la poveste. Fără să-i fi alterat acesteia esența, ci îmbogățind-o, evidențiindu-i resorturi la care, poate, nu ne-am gândit niciodată. Cocoșul apare mereu însoțit de o vioară, are ceva din Greierele lui La Fontaine, e tăcut și supus, dar capătă curaj pe parcursul călătoriei lui inițiatice prin lume, din care se întoarce victorios, îmbogățit nu numai material, ci și maturizat. *Vizitiul* (Daniel Beșleagă) are o biografie de personaj consistentă: e neamț, dichisit, precis și agasat de *côté*-ul grobian al *Boierului* (Ionuț Cucoară). Falimentat de istețimea și de curajul păsării de curte, Boierul o ia razna și e dus la o casă de sănătate. *Duducile* (Nora Covali, Ecaterina Hițu, Irina Ivan), remarcă punguța Cocoșului, tânjesc după ea, înțelegând că spița le-ar putea fi serios revitalizată prin aportul de potență naturală a acestuia. Se spun și lucruri mai pe șleau în gașca „golanilor” sau, cum le plăcea celor de la *Junimea* ieșeană să zică, mai „pe ulița mare”, fără ca asta să pară deplasat ori exagerat în contextul teatral amintit.

Nimic în plus, nimic în minus, totul cu precizie și cu știința bunei măsurii, așa a preparat Alexandru Dabija OO!-le la Piatra Neamț. Bucuria ludicului, eficiența estetică a simplității, a lucrului la care s-a trudit cu plăcere au făcut un spectacol de teatru viu, convingător, care te contaminează cu energia lui pozitivă. OO! e un proiect demn de toată lauda, o dovadă că orice poveste le poate transmite ceva important și oamenilor mari. Sau copilului remanent din fiecare adult.